

"לַעֲשׂוֹת טוֹב וְיִשָּׁר"

צביה בר שלום

מדריכה ארצית חמ"ד תשפ"ב

“וְכֹאֲשֶׁר תִּקְוִים מִן הַסֵּפֶר –
תִּחַפֵּשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ
דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ”

אגרת הרמב"ן

מידות – תכונות אופי, נטיות לב.

חינוך למידות טובות - חינוך האדם לכך שיהיה

אדם טוב

אדם אוהב טוב,

אדם שירצה טוב...

מסכת אבות כולה מתייחסת ל**מוסר**, מידות ודרך ארץ עפ"י גדולי התורה.
משניות רבות במסכת זו מציינות את ערך האדם ואהבתו.

הרב יצחק הכהן קוק כותב:
"מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת, שהנקודה
המרכזית שבה היא: **לעשות טוב וישר**."

מסכת אבות מקור ומהות?

מקור מסכת אבות במשנה במסכת נזיקין.

מסכת זאת נקראת אבות כי מאבותינו נלמד דרך ארץ.

הרב שמשון רפאל הירש בפירושו למסכת אבות כותב:

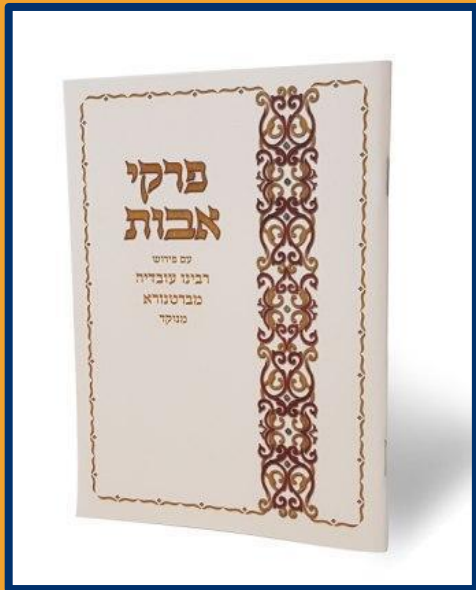
- במסכת זו מכוונים חכמינו: "אבות", הואיל ומוכיחים את עצמם באמת בדבריהם כ"אבות", בחכמה ובתבונה, העושים למען חינוכנו המוסרי לשלמות היעודה עפ"י ה' (סידור תפילת ישראל עמ' שנג')

לימוד המשניות

- יחנך את הילדים לאהבת התורה.
- ירגיל את הילדים להתנהגות טובה ולדרך ארץ.
- יגביר ויחזק בהם את האמונה בה'.
- **יבסס** בהם את **היסודות החינוכיים** שעליהם עומד העולם התורני והיהודי.
- יפתח בהם **תחושת שייכות לעם ישראל**, לעברו ולמורשתו

ללמוד מתוך הספר

הספר מקור ללמידה, ללומד מתוך ספר קל
לזכור, וקל להיזכר במקור הלימודי.

"ראוי שילמד הילד
ויעמוד על דמותם
ואישיותם של החכמים
מתוך כתביהם". (ר'
הירש שם, קצז')

א. "מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינִי
וּמִסֵּרָה לַיהוֹשֻׁעַ
וַיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים
וְזִקְנִים לְנָבִיאִים
וְנָבִיאִים מִסְרֹה
לְאֲנָשֵׁי כְּנָסֶת הַגְּדוֹלָה"

(אבות א, א)

"מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינִי, וּמִסֵּרָה לַיהוֹשֻׁעַ
וַיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים..."

"משה קיבל תורה מסיני..."

ודיברת בם!

- מה התרחש על הר סיני?
- מה כתוב על לוחות הברית?
- מה עוד כתוב בתורה?
- מה ענה העם לשאלת משה האם מוכנים הם לקבל את התורה?

"...קיבל תורה מסיני ומסרה..."

המושגים: קבלה ומסירה

באילו פעילויות בא לידי ביטוי?

"משה קיבל תורה מסיני ומהוה ליהושע..."

מהות המסירה: מסירה הכוללת פרשנות והסברים לקיום המצווה.

התורה מצווה אותנו: "בסוכות תשבו שבעת ימים"

משה הסביר ליהושע מה היא סוכה כשרה וממה עשוי הסכך.

יהושע מסר את ההסברים של משה לנביאים...

וכך הלאה...

בכל דור אנחנו לומדים תורה וגם לומדים את מה שחכמים למדו מרבوتיהם ולימדו אותנו.

"עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל
הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חַסְדִּים"

ב. "שמעון הצדיק היה משיירי
כנסת הגדולה.
הוא היה אומר: **עַל שְׁלֹשָׁה**
דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד - עַל
הַתּוֹרָה, עַל הָעֲבוּדָה וְעַל
גְּמִילוּת חַסְדִּים"
(אבות א, ב)

• **תורה** – בזכות לימוד תורה, ביאור התורה וקיום המצוות;

• **עבודה** – עבודת ה' הנעשית בבית המקדש, היא עבודת הקורבנות. לאחר שחרב בית המקדש, התפילה, **שהיא עבודה שבלב**, באה במקום עבודת הקורבנות;

• **גמילות חסדים** – חסדים הם המעשים שהאדם עושה בממונו או בגופו כדי להיטיב עם הזולת

פנחס קהתי

גן וקהילה

תורה – הכנסת ס"ת, רב גן, פרשה על המפה...

תפילה – ר"ח בבית כנסת, פיוט קטעי תפילה,
תפילה משותפת לשני גנים...

גמילות חסדים – חמ"ד וחסד, יריד חס"ד, בתי
אבות...

ג. "איזהו עשיר?
השֹׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ"
(אבות ד, א)

מדרש תמונה

- מי הם האנשים המופיעים באיור?
- היכן הם מתגוררים?
- מה הם לובשים?
- הבגדים של מי נאים יותר?
- למי מהאנשים שבאיור יש לדעתכם יותר כסף?
- מי עשיר יותר? לפי מה יודעים?
- מה עושה כל אחד מהאנשים באיור?
- מי מהם שמח יותר? מי כועס?
- איך נוכל לשמח את האיש שגר בארמון?

- אילו דברים משמחים אתכם?
- האם את כל הדברים שמשמחים אותנו קונים בחנות בכסף?
- האם יש דברים שמשמחים אותנו שאותם לא קונים בחנות?

הרחבת הרעיון באמצעות הספרות

1. "...רבי מתיא בן חרש אומר:
הוי מקדים בשלום
כל אדם..."
(אבות ד, טו)

שלום

- את מי אנחנו נוהגים לברך בשלום? כיצד?
- האם מי ש'מקדים בשלום' ומי ש'מברך בשלום' עושים אותה הפעולה?
- האם לדעתכם יש הבדל בין השניים – מהו ההבדל?

- אפשר לבקש מההורים שיספרו או ישלחו לנו בכתב/בסרטון אמירת שלום הנהוגה בביתם.

- אפשר להדפיס כרטיסי ברכת שלום בשפות שונות, לאייר אותם ולקשט בהם את הגן.

דמויות החמ"ד בדרכי אבות...

הרב גורן   הסיפור: והגית בו יומם ולילה

הרב נריה   הסיפור: החברים הטובים של הרב נריה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק והרב יעקב מאיר

הסיפור: תורת חיים חמדתנו

דמויות החמ"ד בדרכי אבות...

הרב חיים דוד הלוי

הסיפור: השולחן הערוך של הרב חיים דוד הלוי

הרבנית ברכה קאפח

הסיפור: סלסילות ביצים תמרים ושקדים

מרחבי חיים מספרים פרקי אבות

- ספריית חמ"ד של גן
- ספרים רלוונטים בספריית הגן
- קופת צדקה
- אוגדן פרקי אבות
- בחצר הגן אוהל אברהם
- פרשה על המפה
- תיבת מכתבים לחברים
- תיאטרון והמחזה של סיפורי תורה

"אומר ועושה"

- הגננת תהווה דוגמא אישית, תחנך בדרך טבעית ואמיתית.
- ההערכה תהיה על ידי המעשים הטובים
- שהרי לימוד האימרות הן בבחינת "נאה דורש נאה מקיים".

"לכו והתפרנסו זה מזה"

אהבת, השתמשת, חידשת, הרחבת והוספת משלך...

מוזמנת ליצור קשר עם צביה בר שלום   zviyapbarshalom@gmail.com

אשמח לשיתוף בעשייה ובאפשרות להעלות חומרים רלוונטיים

לאתר מינהל החינוך הדתי, קדם יסודי.

אמרות מפרקי אבות

באתר מנהל החינוך הדתי קדם יסודי

